

ΜΙΑ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ

«Τέχνη είναι η μεταφυσική της τεχνουργίας» είχε πει ένας τεχνοκριτικός για να επισημάνει το μουσικό κατώφλι που χρειάζεται να διαβεί ο τέλειος τεχνίτης για να γίνει καλλιτέχνης. Ο Γιαννούλης Χαλεπάς είναι ένας από αυτούς.

Τα άγνωστα έργα αυτού του μοναδικού γλύπτη διεθνούς εμβέλειας, ορόσημο της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, παρουσιάζονται για πρώτη φορά συνολικά από την Εθνική Πινακοθήκη στην Εθνική Γλυπτοθήκη(Αλσος Στραού, Γουδί). Χρειάστηκαν δύο χρόνια προετοιμασίας, πολλή θέληση, αλλά και ο αστείρευτος ενθουσιασμός ιδιωτών, μουσείων, ειδικών για να συγκεντρωθούν τα διασκορπισμένα σε ιδιωτικές συλλογές γλυπτά και σχέδια. Στην έκθεση παρουσιάζονται τα περισσότερα από τα 117 σωζόμενα έργα του καλλιτέχνη: 95 γλυπτά, που καλύπτουν και τις τρεις περιόδους της δημιουργίας του, εκτίθενται μαζί με 120 σχέδια και πλούσιο αρχαικό υλικό.

Ο Χαλεπάς(1851-1983) έζησε στο παραγμένο για την Ελλάδα και τη διεθνή σκηνή μεταίχμιο του τέλους 19^{ου} –αρχές 20^{ου} αιώνα. Η γλυπτική δεν ακολούθησε τις αφαιρετικές διαθέσεις των ρευμάτων ζωγραφικής, παρά πολύ αργότερα. Ο νεοκλασικισμός με ρεαλιστικές τάσεις κυριαρχούσε. Ο Χαλεπάς τον γνώρισε στο Μόναχο, όπου και σπούδασε τη γλυπτική νεαρός, αποκαλύπτοντας από νωρίς το εκρηκτικό ταλέντο του.

Τα εκθέματα παρουσιάζονται οργανωμένα σε θεματικές ενότητες, και με ειδικό τρόπο ώστε να αναδεικνύουν τις ιδιαιτερότητες στην εξέλιξη της τέχνης του καλλιτέχνη πριν και μετά τη μεγάλη διακοπή της δημιουργίας του λόγω της μακροχρόνιας ψυχικής ασθένειας, που επέβαλαν στον γλύπτη σαράντα χρόνια σιωπής.

Τα νεοκλασικά έργα της προ-του-εγκλεισμού του περιόδου υπνωτίζουν με τη δεξιοτεχνία και την τρυφερότητα που εμφυσούν. Το μάρμαρο μεταμορφώνεται σε δέρμα, ύφασμα, πνοή ζωής.

Αλλά και μετά την επανάκαμψη του Χαλεπά στην κοινωνική ζωή, οι αλλαγές του στην αισθητική και οι πρωτότυπες συλλήψεις εντυπωσιάζουν όπως: οι διπλοπρόσωπες προτομές, οι πολλαπλές αναπαραστάσεις πάνω στο ίδιο έργο ή οι αφηγηματικές λύσεις που πετυχαίνουν να ξεπεράσουν τη

στατικότητα του υλικού (π.χ. το ενύπνιο της «Αναπαυομένης» παρίσταται ανάγλυφα στο προσκεφάλι της, κ.α.)

Οι μελετητές διακρίνουν δυο φάσεις στη μετά-τον-εγκλεισμό δημιουργία του Χαλεπά. Η πρώτη αντιστοιχεί στα χρόνια της ανάνηψης στην Τήνο από το 1918 ως το 1930, ενώ η δεύτερη καλύπτει τα τελευταία χρόνια της ζωής του από το 1930 έως το θάνατό του το 1938. Το ανανεωτικό και καινοτόμο στοιχείο αυτής της περιόδου δεν έγκειται στα θέματά της, αλλά στις ελευθερίες που διεκδικεί και κατακτά ο καλλιτέχνης για να τα ερμηνεύσει: όπως χαρακτηριστικά έλεγε ο ίδιος «Ο νέος (γέρος) Χαλεπάς ξεπέρασε τον παλιό (νεαρό)».

Στα έργα αυτά, ο παγανιστικός κόσμος της Αρχαιότητας συνυπάρχει ειρηνικά με τον χριστιανικό. Όνειρο, φαντασία και πραγματικότητα δεν έχουν σύνορα στα έργα του Χαλεπά. Λειτουργούν σαν συγκοινωνούντα δοχεία. Η ενότητα του χρόνου και του τόπου καταλύεται. Οι συνθέσεις του είναι κλειστές, χωρίς εξέχοντα μέλη, καθώς αναπτύσσονται γύρω από ένα στερεομετρικό πυρήνα. Το πλάσιμο είναι ελλειπτικό, αποφασιστικό, με καθαρά επίπεδα. Δεν είναι τυχαίο ότι ο γλύπτης δηλώνει σ' αυτή τη φάση την προτίμησή του στην «προ Φειδίου» αρχαία τέχνη. Το ερώτημα αν ο Χαλεπάς γνώριζε τα ρεύματα του μοντερνισμού και αν επηρεάστηκε από αυτά παραμένει ανοικτό.

ΤΕΛΟΣ